

Κωνσταντίνα Τουρβά

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelpaint@gmail.com ή eothinon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Ο λόγος της γραφής καθώς και ο λόγος της εικόνας όπως θα δούμε στην περίπτωση της ζωγράφου Κωνσταντίνας Τουρβά, είναι πεδία όπου αναδεικνύεται η σύγκρουση των βιωμάτων, με τις αξίες και νοοτροπίες που εκπροσωπεί ο δεσπότης κοινωνικός λόγος.

Μέρος 1ο

Μελετώντας το έργο των καλλιτεχνών, διαπιστώνουμε πως βρισκόμαστε μπροστά σε μορφές επιθυμίας που είναι εξοβελισμένες από τον δημόσιο χώρο και οι οποίες αγωνίζονται να αποκτήσουν παρουσία. Η γνώση της μεταναστευτικής ιστορίας και ιδιαίτερα της ιστορίας της γυναίκας στη μετανάστευση, δεν είναι μόνο ένα κατασκεύασμα ταξικό, αλλά είναι και πατριαρχικό, το οποίο αφήνει ανέκφραστο ένα ολόκληρο φάσμα κοινωνικών διακρίσεων, που όμως τελικά, το γυναικείο κίνημα ανέδειξε επίμονα τη δεκαετία του 70. Δίπλα στις ταξικές διακρίσεις, προστέθηκαν και οι διακρίσεις στις σχέσεις μεταξύ των φύλων. Η ιστορία έπρεπε να εξεταστεί και από την γυναικεία οπτική για να φέρει στην επιφάνεια όχι μόνο σχέσεις καταπίεσης, αλλά και ένα γυναικείο δυναμισμό έκφρασης κρυμμένο και ξεχασμένο.

Στην μετανάστευση η θέση των γυναικών που προέρχονταν από κοινωνίες όπου οι νοοτροπίες και συμπεριφορές ήταν έντονα πατριαρχικές, ήταν ιδιαίτερα δύσκολη, καθώς σ' αυτές έπεφτε το περισσότερο βάρος, μια και ήταν υποχρεωμένες εκτός από την εξωτερική εργασία, να επωμίζονται και όλες τις δουλειές του σπιτιού καθώς και το μέγαλωμα των παιδιών. Αλλά η δυσκολία που αντιμετώπισαν οι μετανάστριες οι οποίες είχαν μια ιδιαίτερη έλξη στις τέχνες και τα γράμματα, δεν εκφράστηκε μόνο μέσα στα πλαίσια των καθημερινών τους σχέσεων, αλλά και στο επίπεδο της δικής τους καλλιτεχνικής δουλειάς. Όπως είδαμε και στην Κεφαλά, οι γυναίκες που επιχειρήσαν να σπουδάσουν και να έχουν μια δημόσια παρουσία, αντιμετώπισαν εμπόδια που ορθώνονταν μέσα από τους ίδιους τους κώδικες επικοινωνίας. Έπρεπε να σταθούν κριτικά, στους αισθητικούς κανόνες και στην επιτρεπόμενη θεματολογία που επέβαλε η πατριαρχική κοινωνία, αν ήθελαν πραγματικά να αποκτήσουν και στο επίπεδο της συμβολικής έκφρασης μια δική τους ταυτότητα.

Είδαμε πως στο έργο της Α. Κεφαλά, αυτή η διαπάλη έγινε στο πεδίο του λόγου. Ο λόγος της γραφής καθώς και ο λόγος της εικόνας όπως θα δούμε στην περίπτωση της ζωγράφου Κωνσταντίνας Τουρβά, είναι πεδία όπου αναδεικνύεται η σύγκρουση των βιωμάτων, με τις αξίες και νοοτροπίες που εκπροσωπεί ο δεσπότης κοινωνικός λόγος.

Η Κωνσταντίνα Τουρβά κατάγεται από την Ικαρία, ένα ορεινό φτωχό νησί, του

Stitch by stitch. Ύφασμα και κλωστή, Σίδνεϊ 1980

ανατολικού Αιγαίου. Σε μικρή ηλικία βρέθηκε να ζει στην Αθήνα, οικότροφος στο «Αμαλείο» Λύκειο Παρθεναγωγείο, όπου εκεί η έμφαση στην εκπαίδευση των φτωχών κοριτσιών, ήταν τα «οικοκυρικά» και οι «καλοί τρόποι», ως το κυριότερο εφόδιο για μια «επιτυχή αποκατάσταση». Εκεί με τη βοήθεια της μεγάλης αδελφής της γράφτηκε στη σχολή Α.Β.Σ., όπου πήρε μαθήματα σχεδίου δια αλληλογραφίας και με την αποφοίτησή της από το ορφανοτροφείο, μπήκε στην αγορά εργασίας σε μια περίοδο που στο μυαλό όλων ήταν η φυγή από την Ελλάδα προς το εξωτερικό. Τελικά, το 1959 με πρόσκληση του αδελφού της από το Σίδνεϊ της Αυστραλίας οδηγήθηκε στην υπερπόντια μετανάστευση.

Εργάστηκε για ένα διάστημα ως γαζώτρια σε βιοτεχνία ρούχων, και σπούδασε ζωγραφική αρχικά στο Sydney Technical College, και αργότερα στο Sydney College of the Arts, ενώ παράλ-

ληλα, πήρε το δίπλωμα διδαχής φωτογραφίας και ζωγραφικής στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Αυστραλία.

Ίσως η νεαρή της ηλικία και οι σπουδές στην Αυστραλία, δεν αποτέλεσαν το κατάλληλο πλαίσιο για να εκδηλώσει η Τουρβά νοσταλγία για τον τόπο καταγωγής της, ούτε τον πρώτο καιρό ούτε και αργότερα. Αντίθετα στο έργο της, εκδηλώθηκε μόνιμα και κυριαρχικά το ενδιαφέρον για την εμπειρία της γυναίκας στη μετανάστευση, όπως την βίωσε προσωπικά μέσα από τη δική της καθημερινότητα και ιδιαιτερότητα.

Όπως θα δούμε από τα πρώτα στάδια του έργου της μέχρι τα τελευταία, έχουμε ανάγλυφα, τις κύριες φάσεις, από τις οποίες περνάει η γυναικεία εμπειρία κατά τη διάρκεια της ζωής. Φάσεις που είναι κοινωνικά καθορισμένες, και λειτουργούν ως καλούπια μέσα στα οποία κάθε φορά και ταυτόχρονα, πρέπει να μπαίνει η γυναίκα για να εκτελέσει τους ρόλους που της έχουν ανατεθεί.